

§ 221

Diariernr: 2016KS/0606

Konkurrensutsättning av verksamheten på Gustavsgården**Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige**

Driften av verksamheten på Gustavsgårdens särskilda boende för äldre ska konkurrensutsättas.

Beslutsnivå

Kommunfullmäktige

Ärendebeskrivning

Verksamheten på Gustavsgården har under flera år redovisat underskott. Det ackumulerade resultatet för åren 2011 – 2015 uppgår till -9,0 mnkr.

Vård- och omsorgsnämnden har nu föreslagit att driften av verksamheten på Gustavsgårdens särskilda boende för äldre ska konkurrensutsättas. Verksamheten ska upphandlas enligt LOU med samma grundläggande kvalitetskrav och utvärderingsmodell som vid den senaste konkurrensutsättningen av verksamhetsdriften vid Ljungs och Slottsovalens särskilda boenden.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse till vård- och omsorgsnämnden 2016-10-25

Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen 2016-11-09

Vård- och omsorgsnämndens beslut 2016-11-15, § 93

Yrkanden

Mikael Lindström (S), Filip Joelsson (MP) och Christer Löfving (SD) yrkar i första hand att ärendet återremitteras för en remiss till berörda pensionärsföreningar och en grundligare utredning av ärendet, i andra hand yrkar de avslag.

Jan Dolk (KD) yrkar bifall till vård- och omsorgsnämndens förslag och avslag på återremissyrkandet.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om återremissyrkandet bifalles eller avslås och finner att det avslås.

Votering begärs. Följande voteringsproposition uppläses och godkänns:

”Den som avslår återremissyrkandet röstar ja, den som biträder återremissyrkandet röstar nej.”

Följande röstar ja:

Malin Bellander (M), Allan Sooman (L), Fredrik Sneibjerg (L), Jan Dolk (KD), Lars Alenfalk (C), Thomas Jonsson (M), Monica Pettersson (M).

Följande röstar nej:

Sandro Wennberg (S), Karin Aaseby (S), Mikael Lindström (S), Karolina Krystek (S), Filip Joelsson (MP), Christer Löfving (SD).

Kommunstyrelsen beslutar med sju ja-röster mot sex nej-röster att avslå återremissyrkandet.

Ordföranden frågar om förslaget att konkurrensutsätta verksamheten på Gustavsgården bifalles eller avslås och finner att det bifalles.

Votering begärs. Följande voteringsproposition uppläses och godkänns:

”Den som biträder förslaget röstar ja, den som avslår förslaget röstar nej.”

Följande röstar ja:

Malin Bellander (M), Allan Sooman (L), Fredrik Sneibjerg (L), Jan Dolk (KD), Lars Alenfalk (C), Thomas Jonsson (M), Monica Pettersson (M).

Följande röstar nej:

Sandro Wennberg (S), Karin Aaseby (S), Mikael Lindström (S), Karolina Krystek (S), Filip Joelsson (MP), Christer Löfving (SD).

Kommunstyrelsen beslutar med sju ja-röster mot sex nej-röster att bifalla förslaget.

Reservationer och protokollsanteckningar

Det antecknas till protokollet att Marie Bladholm (M) inte deltar i överläggningar och beslut i detta ärende p.g.a. jäv.

S-gruppen lämnar följande reservation:

”På kommunstyrelsen 2016-11-16 behandlades frågan om att genomföra en konkurrensutsättning av Gustavsgården. Den moderatledda alliansen röstade igenom förslaget, trots stora brister i underlaget. Socialdemokraterna är djupt kritiska till en privatisering av Gustavsgården av ett flertal anledningar:

Ekonomi – verksamheten är underfinansierad men har trots det halverat sitt underskott

Gustavsgården har under några år redovisat underskott. När det gäller årets prognosticerade underskott så beror det på saker som Gustavsgården inte har möjlighet att påverka. Den största minusposten hänför sig till det förhållandet att man inte får betalt för den högre

kostnad som boende med demens medför utan endast för boende med somatisk diagnos. Detta gäller inte alla boende med demens men för den stora andelen av dessa som bor på platser avsedda för boende med somatisk diagnos. En annan opåverkbar kostnad man haft under året är kostnader för extravak, över en miljon kr. Denna kostnad ryms inte i den ersättning man får.

Under samma sammanträde presenteras delårsredovisningen för tre kvartal, BUP 3. Vid en jämförelse med BUP3 för 2015 och BUP3 för 2016 framgår att Gustavsgården halverat sitt underskott på ett år. Detta visar på att boendet tar sitt uppdrag på stort allvar och att man varit framgångsrika i arbetet att få en budget i balans – det går åt rätt håll.

Enligt vår mening kan man av ovannämnda förhållanden dra de slutsatserna att verksamheten, som så många andra i Värmdö kommun, är underfinansierade och att Gustavsgården gör allt för att under dessa svåra förhållanden få budgeten i balans. Det hedrar dem. Men den moderatledda alliansen tog inte något intryck av detta. Man visar en total oförmåga att inse att kommunens verksamheter måste ha rimliga ekonomiska förutsättningar för att driva verksamheten och man tar inte heller någon hänsyn till det förbättrade resultatet.

Styrande dokument – beslutet strider mot kommunens policy

Kommunen har ett antal styrande dokument, bland annat en stor mängd policyer. Ett policydokument har rubriken ”Policy för konkurrensprövning”. Av detta dokument framgår det att det för varje nämnd ska finnas ett konkurrensprogram. Ett sådant program ska minst bestå av, bland annat, ett ”klargörande av vilka av verksamheterna som är konkurrensutsatta och till vilken grad”.

Avseende verksamheten särskilt boende avhandlas denna verksamhet i dokumentet ”Plan för alternativa driftsformer/konkurrensutsättning för finansieringsnämnden för äldreomsorg”. Detta är det senast tagna vad avser verksamheten särskilt boende och som fortfarande gäller. Av dokumentet framgår följande ”Det finns fyra särskilda boenden varav två (50 %) ska drivas på entreprenad”. Vi kan alltså konstatera att tanken om att konkurrensutsätta Gustavsgården redan på denna grund strider mot konkurrensplanen för särskilt boende då denna plan uttryckligen stipulerar att två av Värmdös särskilda boenden ska drivas på entreprenad. Konkurrensutsätter man även Gustavsgården kommer det att bryta mot planen.

Av ovannämnda ”Policy för konkurrensprövning” framgår det dessutom att det inför varje konkurrensprövning ska upprättas en plan och vad denna ska innehålla. Planen ska, bland annat, innehålla en riskanalys.

Den riskanalys som nu gjorts brister bland annat för att den inte innehåller riskanalys på såväl kort som lång sikt, och inte heller analys av risker för brukarna. Att en analys av riskerna för brukarna saknas är särskilt allvarligt då det är för dem boendet drivs och att det här är fråga om mycket sköra medborgare.

Planen ska även innehålla ”kvalitetskrav och former för uppföljning av kvalitet på leveranser”. Även sådan redovisning saknas.

Nu aktuell tjänsteskrivelse lever alltså inte på något sätt upp till de krav som ställs inför en konkurrensprövning utan är mer att se som en retrospektiv betraktelse över Gustavsgårdens förhållanden. Även av detta skäl saknas förutsättningar att besluta om att Gustavsgården ska konkurrensutsättas. Att fatta långtgående beslut utan heltäckande underlag är en mycket olycklig hantering.

Brukarna – boende och pensionärsorganisationerna har klart uttryckt sitt motstånd

På Värmdö finns det två stora organisationer som företräder pensionärer, nämligen SPF och PRO. Båda organisationerna har medlemmar på Gustavsgården. Såväl PRO som SPF har i skrivelser till kommunen förklarat att de inte stöder en konkurrensutsättning av Gustavsgården. Det främsta skälet för deras ståndpunkt är att de anser att en sådan åtgärd begränsar valfriheten vad gäller att välja mellan privat eller kommunalt drivet boende. Samma inställning har de deklarerat vid möte i kommunens pensionärsråd. SPF uttrycker sig väldigt väl i detta hänseende enligt följande

”SPF Seniorerna Värmdö arbetar för en bra äldrepolitik i kommunen. Inflytande, valfrihet och livskvalitet är tre viktiga ledord. Två av kommunens fyra äldreboenden drivs redan i privat regi. En privatisering av Gustavsgården skulle därför innebära att äldres valfrihet av boende ytterligare begränsas, vilket vi naturligtvis inte kan acceptera.”

Vid senaste mötet i Pensionärsrådet uttryckte organisationerna även en stor förvåning över den avsaknad av tro på sin egen förmåga att driva kommunal verksamhet som kommunen visar genom förslaget att privatisera Gustavsgården.

Värt att notera är även det förhållandet att en namninsamling samlat mer än 1 200 namnunderskrifter och att en protestmarsch samlat cirka 200 deltagare, allt till stöd för att driften av Gustavsgården ska behållas i kommunal regi. Det är i dessa sammanhang en synnerligen stark och tydlig manifestation i hur folkviljan ser ut. Inte heller detta har majoriteten tagit någon hänsyn till.

Kompetensen – de ledande tjänstemännen ger inte det stöd man kan förvänta sig

I anslutning till pensionärsorganisationernas förvåning över kommunens låga tro på sig själv kan följande reflexioner göras: Värmdö kommun har en mycket stor central förvaltning vars uppgift bland annat är att stötta de olika verksamheter som kommunen driver. De högre tjänstepersonerna, såsom kommundirektör och sektorschefer, har vid en jämförelse med andra kommuner en mycket hög lön. En hög lön kan vara motiverad, men då ska det även vara en leverans med hög kvalitet. När vi tittar på Gustavsgården så kan vi konstatera att den centrala förvaltningen inte levt upp till vad som kan förväntas av dem, de har misslyckats i sitt uppdrag att stötta Gustavsgården i att få en budget i balans. Enligt vår mening väcker detta

frågor om förvaltningen är bemannad och organiserad på det mest optimala sättet. Det bör den nya kommundirektören se över.

Sammanfattning

Det kan således konstateras

- att majoriteten inte har någon förståelse för att kommunens verksamheter behöver få rimliga ekonomiska förhållanden att arbeta under
- att majoriteten inte tar någon hänsyn till att underskottet orsakats av omständigheter Gustavsgården inte disponerar över
- att majoriteten inte tar någon hänsyn till att Gustavsgården trots detta lyckats halvera underskottet sedan 2015
- att majoriteten inte tar någon hänsyn till att en privatisering av Gustavsgården strider mot kommunens styrdokument
- att majoriteten inte bryr sig om att underlaget för dagens beslut inte lever upp till vad ett sådant dokument ska innehålla
- att pensionärsorganisationernas åsikter fullständigt negligeras
- att man inte tar något intryck alls av massiva medborgerliga manifestationer.
- att kommunens centrala förvaltning inte lever upp till sitt uppdrag att stötta verksamheterna

Detta sammantaget är inte att leva upp till uppdraget att vara medborgarnas representanter och att arbeta för medborgarnas bästa. Här har Socialdemokraterna i Värmdö en helt annan inställning till vårt uppdrag. Vi prioriterar en lyssnande och transparent attityd, och arbetar för bästa möjliga verksamhet för Värmdöborna.

Av ovan nämnda skäl yrkade vi i första hand på återremiss då handlingarna i vår mening inte gav en heltäckande bild av situationen. I andra hand yrkade vi på avslag till förslaget att konkurrensutsätta driften av Gustavsgården.”

Filip Joelsson (MP) lämnar följande reservation:

”Miljöpartiet reserverar sig mot beslutet att konkurrensutsätta Gustavsgårdens äldreboende.

Gustavsgårdens äldreboende har 101 platser och därmed nära hälften av Värmdös platser för särskilt boende. Gustavsgården ligger centralt i kommunen och är en viktig knutpunkt för de ideella pensionärsorganisationernas arbete. Vi menar att det därför är olämpligt att konkurrensutsätta verksamheten. Genomförs det återstår endast 41 platser i kommunens regi på Djuröhemmet och inga platser finns kvar centralt placerade i kommunen. Det är därför en kraftig begränsning av möjligheten att välja ett boende i kommunal regi för kommunens pensionärer. Det medför också uppenbara problem för kommunen att kunna hantera situationer där platser med flexibla lösningar behövs.

Det finns även en stor risk att det positiva samarbete som idag finns mellan Gustavsgården, Guldkanten och pensionärernas intresseorganisationer kommer att bli lidande då det inte finns en färdig plan för hur arbetet ska bedrivas om en privat aktör tar över driften. Vid en upphandling kommer det att ställas formella kvalitetskrav och allt ska kunna prissättas. De informella och kreativa initiativen kommer att försvåras.

Att majoriteten nu vill konkurrensutsätta Gustavsgården beror till största delen på det stora underskott som verksamheten har. Problemen har funnits under en längre tid och består främst av brister i ledning och styrning av verksamheten med hög sjukskrivning som följd.

Miljöpartiet menar att det är ett kraftigt underbetyg till Värmdö kommun som arbetsgivare. Att kapitulera och göra sig av med problemet genom konkurrensutsättning ter sig mycket ogenomtänkt i ett längre perspektiv. I stället menar vi att kommunen måste ta krafttag med målet att bli en bra arbetsgivare som kan ta fullt ansvar för sitt äldreomsorgsuppdrag.”

Ej tjänstgörande ersättaren Mats Skoglund (V) lämnar följande ersättaryttrande:

”Jag skulle ha biträtt avslagsyrkandet om han varit beslutande vid dagens sammanträde.

Alliansen i Värmdö föreslår att driften av verksamheten på Gustavsgårdens särskilda boende s konkurrensutsätts. Som skäl anges bland annat flera års budgetunderskott, brister i kvaliteten, hög sjukfrånvaro bland personal och svårigheter att rekrytera personal. Stämmer dessa uppgifter kan lösningen inte vara att privatisera verksamheten. I stället måste kommunen ta sitt ansvar för att genom en åtgärdsplan komma tillrätta med eventuella problem med driften. Att verksamheten går med underskott har varit väl känt under flera år. Vi har gång på gång påpekat att verksamheten är underfinansierad. Eftersom föregående år underskott balanseras vidare till kommande år blir svårt för resultatenheten att uppnå ekonomisk balans.

Underskottet följer verksamheten från år till år vilket stressar ledning och personal.

Som avgörande skäl till underskotten anförs den höga sjukfrånvaron och svårigheter att rekrytera personal med rätt kompetens. I stället för att kommunen tar itu med arbetsmiljön föreslår kommunstyrelsens majoritet att verksamheten ska privatiseras. Svårigheten att rekrytera personal kan bero på lönesättningen. Då måste man ställa sig frågan varför kan bemanningsföretagen rekrytera personal när kommunen inte kan det?

Årets budgetprognos pekar på att budgetunderskottet minskat. Även sjukfrånvaron har minskat. När det gäller vårdens kvalitet trivs de boende som protesterar mot en eventuell privatisering.

Vinster i välfärden leder fel. För att göra vinst måste man spara på personal och försämra servicen till gamla människor.”

Sändlista

KF